

så stod det sandelig skidt til med grundloven. Det synes jeg altså er vigtigt.

Når man taler om, at den dér grundlov er så god, så er det altså, fordi vi taler om det hele, og hvis vi ikke på et eller andet tidspunkt får de ting skrevet ind i grundloven, så ender det med, at man må sige, at vi nærmere har det, som de har i England. At man hos os nok har noget, der er skrevet ned, men det er i virkeligheden noget andet, der tæller mest. I England har man ikke engang noget, der er skrevet ned.

Derfor tror jeg, at hvis vi ikke på et eller andet tidspunkt i begyndelsen af det næste årtusinde får skrevet en grundlov, så er det et spørgsmål om, hvornår vi kan sige, vi har en grundlov, der tæller specielt, men har en masse forfatningstraditioner, der selvfølgelig er mindst lige så vigtige.

Så igen til det med, at den er så let at forstå og sådan noget, dér synes jeg altså, at man skulle prøve at møde nogle ganske almindelige mennesker og sige til dem:

Prøv lige og læs den paragraf, hvad tror du, det betyder? Det gør jeg, når jeg underviser i samfundsfag på hf. Så gennemgår vi ting i grundloven, og de tror ikke rigtig på, at det kan passe, at det er grundloven.

For det første tror de slet ikke, at den er så lille, og for det andet bliver de overrasket over, hvad der står. Så forklarer jeg dem, at det betyder noget helt andet, og så bliver de ganske rolige igen.

Sådan tror jeg mange danskere har det. De tror, grundloven er noget andet, end den er. Derfor tror jeg, at den diskussion, som der nu er almindelig enighed om, også vil give grundlaget for en langt større forståelse for grundloven. Og så kan man ud fra det tage stilling til, om vi skal have en grundlovsændring, og i hvilket omfang det skal ske.

Det er også sagt, som om det er alle paragrafer, der virkelig er noget, vi kan være stolte af. Jeg vil nævne en enkelt paragraf, § 29, omkring valgretten, hvor der står i andet punktum, stk. 1:

»Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen be-
tragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.«

Det er jo fra en anden tid. I dag synes vi da ikke, at det er særlig flot, at det står i grundloven, at vi kan sige til en person: Du er straffet. Så kan vi i henhold til grundloven godt tage valgretten fra dig. Der er ingen af os, der har

tænkt sig at gøre det, men det er da ikke noget, vi er stolte af, at vi har sådan en paragraf. Det tror jeg da ikke. Men det var det i 1953. Da følte man, at man stadig væk skulle have sådan en, fordi den havde man i 1849.

Der er noget andet, der er karakteristisk ved vores grundlov. Den har været meget tro mod historien for at sige det på en pæn måde. Masser af paragraffer følger helt tro bestemmelsen fra 1849, f.eks. forsørgelsesparagraffen. Den er ordret den samme.

Jeg siger ikke, at vi skal indbygge en hel masse detaljerede ting, tværtimod. Man skal ikke være detaljeret i grundloven, men det er alligevel slående, at i 1849 og 1953 har man de samme formuleringer om, at den, der ikke kan forsørge sig og sine, skal samfundet tage sig af. Det, vi gør i praksis i dag, er betydelig mere end det, som man kan udlægge af grundloven. I dag er vi enige om, at det drejer sig om børn. Kan man ikke forsørge sine børn, så er man berettiget. Men som det ligger i grundloven, er det mere vidtrækkende, end dengang man skrev det.

Der er også en række andre ting i grundloven, som ikke er tidssvarende, og det betyder jo ikke, at vi ikke kan nyindtolke ting. I 1953 fik man det med telefon, post og telegraf ind i husfredsparagraffen. Man havde fundet ud af i 1953 – det havde man åbenbart ikke fundet ud af i 1915 – at det var noget, man måske skulle have ind i grundloven. Det virker lidt absurd i dag, at det nævnes specielt. Skal vi lave den bestemmelse i dag, skal vi jo nok skrive et eller andet om, at enhver meddelelsesform skal være sikret og ikke nævne de tre ting. Det er nok ikke det, som er mest fremtidsrettet. Vi skal ikke skrive ind, at man, når man e-mailer, også skal sikres, for det er enhver meddelelsesform, der skal sikres.

Og sådan er der mange ting i denne grundlov, som vi alle sammen her nok forstår, hvad betyder, men folket forstår det selvfølgelig ikke. Det kan man ikke bebrejde folk.

Så vil jeg også godt sige, at den proces, som regeringen og også Socialdemokratiet, som tidligere ikke har været så vild med at gå i gang med en proces, har lagt op til med høring, for os er udmærket. Det er udmærket, at vi på den måde kommer længere i retning af diskussion af grundloven, for jeg tror nok, vi alle sammen ved, at før eller siden kommer der jo en grundlovsændring.